

Posudek diplomové práce Bc. Lenky Hlavaté

Jazyk a styl próz Petry Dvořákové

1. Koncepce práce

Diplomová práce Bc. Lenky Hlavaté je věnována jazyku a stylu próz současné české spisovatelky Petry Dvořákové. V práci jsou postupně probírány čtyři prozaické knihy (*Dědina, Chirurg, Vrány, Zahrada*), které tvoří jádro autorčina dosavadního literárního díla. V souvislosti s tím je třeba ocenit, že se Lenka Hlavatá zaměřila na texty současné prozaičky, jež zatím nebyly předmětem odborných analýz. Při rozboru tedy nebylo možné opřít se o výsledky dosavadních výzkumů, k dispozici zatím v zásadě jsou jen časopisecké a internetové recenze. Přitom je zřejmé, že minimálně jazyková výstavba textů Petry Dvořákové je hodná pozornosti.

Autorka diplomovou práci koncipovala obvyklým způsobem, rozdělila ji na obecnou (resp. teoretickou) a praktickou (analytickou) část. Obecná část se dále dělí na dvě základní složky. (1) Přehled kritického ohlasu probíraných děl Petry Dvořákové je sám o sobě nesporně užitečný, informace o stanoviscích recenzentů jsou však jen málo propojeny s údaji uváděnými v praktické části práce. (2) Vedle toho v dané části diplomové práce nacházíme kapitoly věnované stratifikaci a diferenciaci současné češtiny a vývoji užívání substandardních jazykových prostředků v novodobé české literatuře. Obě kapitoly využívají relevantní odbornou literaturu. Výklady o stratifikaci jsou ovšem pojaty možná až příliš široce a podávají i vymezení běžných termínů, s nimiž se pak ale soustavněji npracuje. Na druhé straně přehled složitých peripetií vývoje užívání substandardních jazykových prostředků v literatuře je spíše zkratkovitý.

Objemná pátá kapitola (s. 27–56), jež tvoří jádro práce, se postupně zabývá jazykovou stránkou každé ze sledovaných próz Petry Dvořákové. Zřetelná rozsahová disproporce mezi jednotlivými segmenty (*Dědině* je věnováno mnohem více místa než ostatním prózám) v zásadě vyplývá z povahy textů, měla by ale být v práci explicitně reflektovaná a odůvodněná. Jde tu jednak o speciální kompozici této prózy (čtyři relativně samostatné oddíly s měnícími se postavami), jednak o to, že zde autorka osobitým způsobem a diferencovaně využívá nářeční rysy tzv. česko-moravského smíšeného pruhu. Ostatní texty jsou po jazykové stránce jednodušší, pracují, jak je obvyklé, s napětím mezi spisovným jazykem a obecnou češtinou.

Závěr práce pak spíše povšechně shrnuje jazykové rysy sledovaných textů.

Hodnocení: C

2. Metodologie a zpracování dat

Diplomová práce si kladla za cíl „popsat a analyzovat nespisovné prostředky užívané v prózách Petry Dvořákové“ (s. 57). Je třeba říci, že se do značné míry podařilo realizovat popis jazykových prostředků, jež se v daných prózách vyskytují. Autorka (s opřením o elektronické verze textů, což mohlo být v práci zmíněno) podává výčet a klasifikaci užívaných nespisovných prostředků, přičemž postupuje systematicky podle jazykových rovin a při výkladu o jednotlivých prózách dodržuje jednotnou strukturu popisu.

Bohužel však práce pouze v omezené míře přesahuje úroveň registrace faktu, že v prózách se daný prostředek objevuje. Sice je v některých případech uváděn i celkový počet výskytů, avšak málokdy je zřejmé, nakolik je daný počet pro text podstatný ve vztahu k uplatnění prostředků konkurenčních (jde např. o poměr mezi tvarem nespisovným a jeho spisovným protějškem). Někdy se výklad od oblasti nespisovnosti odchyluje, např. opakované informace o uplatnění tzv. intenzifikátorů se vztahují spíše ke stylizaci mluvenosti ve vyprávění či v řeči postav. Především se však nepodařilo dostatečně postihnout to, co se jeví jako důležité zejména ve vztahu k próze *Dědina*. Jde zde o to, jak se způsob užívání nespisovných, především nářečních jazykových prostředků podílí na diferenciaci vystupujících postav a na jejich charakteristice z hlediska generačního, sociálního či vzdělanostního. I když byly užívané prostředky dosti podrobně a také pečlivě popsány, analýza a interpretace jejich fungování ve vztahu k výstavbě a smyslu textů je v práci zastoupena zřetelně méně.

Hodnocení: C

3. Práce s odbornou literaturou

Autorka vychází z relevantní odborné literatury a pracuje s ní adekvátním způsobem, přitom ovšem uváděné poznatky a stanoviska spíše přebírá a nezaujímá k nim kritický postoj. Způsob citování je přehledný a důsledný.

Hodnocení: A–B

4. Formální úroveň práce

Celková formální úroveň práce je velmi dobrá. Většina textu je psána náležitým odborným stylem, terminologie je užívána korektně. Jazykové nedostatky či přehlédnutí se objevují jen v malé míře a nevedou k omezení srozumitelnosti vyjádření. Na některých místech (zvláště ve výkladech o tematické výstavbě próz a o jejich kritickém ohlasu) se však v autorském textu

projevuje určitá tendence k publicisticky laděným formulacím a k užívání ne zcela přiměřených neformálních výrazů (mj. pojmenování jako *hajzlík, průšvih, hysterka*).

Hodnocení: B

Celkové hodnocení:

Předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na práce tohoto typu. Podává soustavný popis a klasifikaci (nespisovných) jazykových prostředků ve sledovaných textech.

V menší míře je ale zastoupena potřebná analýza a interpretace.

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení *dobře*.

V Praze dne 4. září 2023

prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
ÚČJTK FF UK